

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs VI. Vtrum creare sit proprium alicuius personæ. artic. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

ARTICVLVS VI.

Utrum creare sit proprium alicuius persone.

CONCLUSIO est. Creare est commune toti omnipotentissima Trinitati, & non proprium alicuius persone. Probatur primò ex Concilio Lateranensi cap. *Firmiter*, de summa Trinitate & fide Catholica, ubi de tribus personis diuinis dicitur: *Consustantiales & coequales, coimpotentes, unum uniuersorum principium, creator omnium, inuisibilem & uisibilem, &c.* & cap. *Damnatus*, subiungitur: *Nos autem, sacro approbante Concilio, credimus & confitemur, quòd una quòdam res est incomprehensibilis quidem, & inestimabilis, que ueraciter est Pater, Filius, & Spiritus sanctus. Tres simul persone, ac sigillatim qualibet earumdem, & ideo in Deo Trinitas est solum modo, non quateritas: quia qualibet personarum est illa res, uidelicet substantia, essentia, siue natura, que sola est uniuersorum principium, prater quam alium inueniri non potest.* Hactenus Concilium illud. Idem habetur in Concilio Toletano VI. cap. 1. & in Concilio Toletano XI. in confessione fidei, de tribus personis diuinis dicitur: *Nullam sine alia, uel exiisse, uel quippiam operatum esse aliquando creditur. Inseparabiles enim inueniuntur, & in eo quod sunt, & in eo quod faciunt.* Hec Concilium illud. Et in epistola Agathonis Papae, que habetur in sexta Synodo actione quarta: *Confitemur, inquit Papa, sanctam & inseparabilem Trinitatem, id est, Patrem & Filium & Spiritum sanctum, unius esse Deitatis, unius naturae & substantiae, siue essentiae, unius eam predicamus & naturalis uoluntatis, & uirtutis, operationis, dominationis, maiestatis, potestatis, & gloriae.* In synodica suggestione 125. Episcoporum, que in eadem actione continetur, & tanquam Catholica fides, à toto Concilio actione 17. suscipitur, de Patre, Filio, & Spiritu sancto sequens habetur sententia. *Quorum una essentia, una natura, una eternitas, una potestas, unum imperium, una gloria, una adoratio, una essentialis eiusdem sanctae, & inseparabilis Trinitatis uoluntas, & operatio, que omnia condidit, dispensat, & continet.* Dionysius praterea 2. cap. de diuinis nominibus: *Nisi totam, inquit, diuinitatem, uitam esse dixerint, quomodo uerum est, sacrum Verbum quod dixit, sicut Pater suscitauit mortuos, & uiuificauit, ita & Filius, quos uult uiuificare.* Et praterea Spiritus est qui uiuificat: Et infra: *Pulchrum quoque, & sapiens in tota diuinitate (hoc est, in tribus personis) laudatur, utique lux, & quod Deum facit, & causa.* Et paucis interiectis: *Summatim quidem, ut cum dicunt (Scriptura nempe) omnia ex Deo, latius autem & fufius, ut cum ait quidam, omnia per ipsum, & in ipso creata sunt: & illud, omnia in ipso constant: & emittit Spiritum tuum & creabuntur.* Atque ut aliquis summatim dicat: *Cum diuinum Verbum ipsum dixit: Ego & Pater unum sumus: & omnia quaecumque habet Pater mea sunt: & omnia mea tua sunt, & tua mea.* Et rursum: *Omnia, que sunt Patris, eius etiam sunt omnia, diuino Spiritui communiter & coniuuncte tribuit diuina opera, uenerationem, primam, perpetuamque causam optimorum donorum, ac munerum tributionem.* *Nempe, utique eorum, qui in diuinitate Scripturis, non deprauata, corruptaque intelligentia, edocati sunt, contradicendum esse arbitror, quin omnia, que Deo digna sunt, in tota diuinitate insint.* Et infra connumerans, que coniuuncta sunt & communia totius diuinitatis, addit: *Quibus adduntur ea, que causa rationem habent omnia.* Et Augustinus, cum aliis sepe, tum 1. de Trinitate, cap. 4. & 5. docet, tres personas diuinas

Creare commune est toti Trinitati.

Primum D. Thomae hoc loco arguitur.
Solutio. Ad hoc argumentum, pratermissa D. Thomae responsione, dicendum est, propositionem illam Aristotelis, *perfectum est, quod potest sibi simile producere*, intelligendam esse de uiuentibus corruptioni obnoxiiis, non enim statim possunt generare uiuentia sibi similia, sed solum cum ad statum perfectum perueniunt, ut experientia ipsa docet. Quòd autem generare possint sibi similia, supponit imperfectiorem in ipsorum natura, nempe constare materiae, ex qua praelapsa, ut possunt generare, sic generari, atque corrupti possunt. At uerò quòd uiuentia immaterialia, ut sunt Angeli, generare non possint sibi similia, ex eorum perfectione prouenit, quia scilicet sunt simplicia, materiaeque expertia, eaque de causa non habent partem, aut aliquid sui, ex quo sibi similia producant, eaque de causa attingi nequeunt à causa secunda, qua non agit nisi in subiecto praesistente, de cuius potentia educat effectum, sed solum attingi possunt à causa prima, quod ad eorum maximam nobilitatem spectat. Ex eodemque capite prouenit, quòd corrupti suapte natura nequeat quòd etiam ad eorum nobilitatem pertinet.

Secundum D. Thomae. Secundum argumentum D. Thomae est. Quòd maior est resistentia ex parte facti, tantò maior uirtus requiritur in faciente, sed plus resistit contrarium, quàm nihil: ergo maioris uirtutis est facere aliquid ex contrario, quàm ex nihilo, atque adeò creatura, que producit ex contrario, poterit producere ex nihilo, ac proinde creare.

Solutio. Ad hoc argumentum neganda est consequentia: quoniam maior uirtus in agente non solum requiritur propter maiorem resistentiam passiuam, sed etiam propter modum faciendi de nihilo, aut de aliquo.

Tertium D. Thomae. Tertium argumentum est, uirtus facientis considerat secundum mensuram eius, quod fit: sed ens omne creatum est finitum: ergo ad producendum aliquid per creationem non requiritur in causa efficiente uirtus infinita, ac proinde creatura poterit creare.

Dilatatio. Hoc tertium argumentum soluetur similiter, negando uirtutem facientis considerari solum secundum mensuram eius quòd fit: consideratur namque ex parte etiam modi faciendi, de nihilo, aut de aliquo: quippe cum multò plus requiratur ad producendum aliquid de nihilo, quàm de aliquo subiecto.

diuinas inseparabiliter operari, adque ostendere nititur capitibus sequentibus.

Secundò probatur ex illo Ioan. 5. *Quidquid facit Pater, & Filius similiter facit.* Et Prouerb. 8. *Sapientia genita de seipsa dicit: Cum eo erant cuncta componens,* nempe cum Patre. Item Concilium Toletanum, cap. 1. affirmat, ipsum *Domini nostrum Iesum Christum creatorem omnium.* Eademque est ratio de Spiritu sancto, quæ est de Filio. Vnde Sapient. 1. de eo dicitur: *Spiritus Domini repleuit orbem terrarum,* creando videlicet omnia, quæ in eo sunt, vnà cum Patre & Filio.

Tertiò, Deus operatur per intellectum & voluntatem, vt quaest. 25. ac aliàs saepe ostensum est: sed intellectus & voluntas communia sunt toti sanctissimæ Trinitati: ergo create est commune toti augustissimæ Trinitati.

Quartò, relatio, quæ relatio, nullius est actiuitatis: ergo personæ diuinæ solum producent per absoluta ipsi communia, atque aded creatio communis est toti gloriosissimæ Trinitati. Hinc emanauit axioma illud Theologorum:

Opera Trinitatis ad extra sunt indiuisa, quod quinto loco confirmat conclusionem propositam: illo vtitur Concilium Toletanum V I. cap. 1. dicens: Cum tota cooperata sit Trinitas formationem suscepti hominis, quoniam inseparabilia sunt opera Trinitatis, &c. Eo etiam vtitur Concilium Toletanum XI. in confessione fidei, eisdem verbis. Idem innuit Concilium Lateranense cap. Firmiter, de summa Trinitate & fide Catholica, dum nõ aliunde, quàm ex eo cap. dixit: Tandem unigenitus Dei Filius Iesus Christus, à tota Trinitate communiter incarnatus.

Henrici sententia resistitur.

Ex his patet reiiciendam esse tamquam minus tutam in fide, aut erroneam potius, sententiam Henrici de Gandauo quodlib. 6. quaest. 2. afferentis, Patrem ex parte intellectus produxisse creaturas per Filium Verbum suum, tamquam per principium formale proximum eas liberè producendi, & per notitiam essentialiam, tamquam per remotum, insufficiensque principium ad liberam earum procreationem: ex parte verò voluntatis produxisse eas per Spiritum sanctum, amorem personalem, tamquam per principium proximum liberè eas producendi, & per amorem essentialiam tamquam per principium remotum, insufficiensque ad liberam earum productionem. Censet namque, cognitionem Dei merè essentialiam, habere solum rationem simplicis cuiusdam intelligentiæ speculatiuæ solum, completique in ratione artis, & notitiæ practicæ ad res liberè producendas per dictionem, productionemve Verbi, in Verboque Patrem habere scientiæ practicam rerum, itemque amorem Dei merè essentialiam esse in ipso naturalem, & licet eo sibi complaceat de creaturis cognitis per scientiam essentialiam, esse tamen eomplacentiam illam naturalem, qua placet ipsi, quod illæ suapte natura sint talis vel talis naturæ: amorem verò essentialiam compleri in ratione liberi amoris creaturarum, per productionem Spiritus sancti. Vnde duo colligit. Primum est. Si in Deo non esset sanctissima Trinitas personarum, sed vnitas essentia dumtaxat, vt Philosophi naturales crediderunt, Deum nihil fuisse producturum liberè, sed omnia merè naturaliter, vt multi ex Philosophis naturalibus arbitrati sunt. Secundum est. Priorem esse in Deo emanationem ad intra personarum diuinarum, non solum quàm emanationem creaturarum, sed etiam quàm volitionem liberè, qua illas producere statuit, imò emanationem ad intra personarum diuinarum prærequisitam esse, tamquam

A conditionem necessariam, ante volitionem liberam creaturarum, & per consequens ante earum liberam emanationem.

Sententia hæc, præterquam quod nulli fundamento innitatur, absurdæque statim ex se appareat, est parum tuta in fide, erroneaque non immeritò à multis censetur. Primò, quoniam cum solus Pater dicat Verbum, solus Pater haberet illam notitiam practicam: Filius verò, & præsertim Spiritus sanctus, qui nec est Verbum, nec producit Verbum, solum habent notitiam essentialiam, talem tamen, vt quatenus ab eis emanat, non terminaretur ad Verbum, ac proinde non producerent liberè creaturas, neque essent principium earum immediatum, sed solus Pater, id quod est hereticum. Secundò, quia data sententia Henrici, Pater intelligeret, essetque sapiens notitia practicæ formaliter per Filium sapientiam genitam, non verò per sapientiam essentialiam tribus personis diuinis communem, contrarium autem docet Augustinus 7. de Trinitate, cap. 1. 2. & 3. ipsaque rei veritas testatur: ea namque solum ratione Pater dicitur per Filium, tamquam per artem & sapientiam, effectus fabricasse, quatenus per scientiam tribus personis communem, quam Pater vi suæ productionis speciali modo Verbo communicat, producit creaturas, vt variis in locis supra explicauimus. Tertiò quoniam data opinione Henrici, Pater acciperet à Filio, & Spiritu sancto, vt sit principium liberum, vtque liberè operetur, atque aded ab eis saltem ea in parte penderet, quod est erroneum.

Quare licet concedendū sit, emanationem personarum diuinarum esse priorem, non solum quàm emanationem creaturarum, sed etiam, nostro intelligendi more cum fundamento in re, quàm volitionem earum liberam, quatenus Filius procedit de notitia naturali ante omnem actum voluntatis, & Spiritus sanctus per se procedit de amore naturali: per accidens tamen est, quod ad processionem Spiritus sancti attinet, quod amori illi coniungatur ratio volitionis liberæ creaturarum, vt suis in locis, dum de mysterio gloriosissimæ Trinitatis esset sermo, explicauimus: nihilominus dicendum est, pluralitatem personarum in Deo, ac proinde processionem quarundam ex alia, aut aliis, non ita prærequiri ad emanationem creaturarum, quasi, si per impossibile non esset pluralitas personarum in Deo, sed Deus Deus esset, qualem illum Philosophi naturales crediderunt, creaturæ non possent liberè ab eo emanare eo genere libertatis, quo re ipsa emanat: quippe cum libertas in Deo non habeat ortum ex pluralitate personarum, sed ex essentia in seipsa spectata?

ARTICVLVS VII.

Virum in creaturis sit necesse inueniri vestigium Trinitatis.

VANAM ratione in creatura intellectu prædita reperitur imago admodum rarissima Trinitatis, explicauimus quaest. 32. ad calcem articuli primi.

Cum Augustino autem sexto de Trinitate fatemur esse vestigium quoddam incõprehensibile Trinitatis in singulis creaturis subsistentibus: quia in eis inueniuntur distincta quædam, quæ per appropriationem reduci possunt in diuersas personas diuinas, vt substantia ac subsistentia in Patrem, forma in Verbum, & ordo in Spiritum sanctum.

ART I